

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 362/2016
09.09.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., кога заступа пуномоћник Жељка Томјеновић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Борис Вршка, адвокат из ..., ради утврђења по основу стицања у ванбрачној заједници, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1372/15 од 03.11.2015. године, у седници већа одржаној 09.09.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1372/15 од 03.11.2015. године, па се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Старој Пазови П 31/2012 од 09.03.2015. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужилци на име трошкова парничног поступка исплати 58.300,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде, под претњом извршења.

Образложење

Побијаном пресудом преиначена је у усвајајућем делу првостепена пресуда и евентуални тужбени захтев је одбијен.

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П 31/2012 од 09.03.2015. године (изрека у ставу првом) обавезан је тужени да тужилци на име доприноса о стицању у ванбрачној заједници исплати 1.534.019,00 динара са затезном каматом почев од момента првостепеног пресуђења па до исплате, а одбијен је основни тужбени захтев којим је тужилца тражила утврђење права сусвојине на непокретностима ближе описаним у том делу изреке са уделом од $\frac{1}{2}$, и да пресуда има служити као исправа за упис у јавним књигама.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 399. ЗПП ("Службени гласник РС" 125/04...), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак ... године из кога имају двоје деце. Брак је престао разводом ... године али је заједница живота обновљена ... године и трајала је све до ... године. За време заједничког живота у браку (...) тужила је водила бригу о домаћинству и деци. Тужени је за време ратног стања учествовао у ратним дејствима. Породица се издржавала од продаје робе у условима несташице и инфлације. Брат туженог је живео у ... и повремено је странке помагао ситним новчаним сумама. Као избегла лица (.... године) од заједничке стечене уштеђевине купили су кућу (стару) у ... закључивши уговор ... године. По основу тог уговора купац непокретности тужени ББ уписао је право својине у јавним књигама. За време трајања ванбрачне заједнице обе странке су се бавиле продајом техничке робе на пијаци и узгојем домаћих животиња. У заједници са њима живела је и туженикова мајка (везана за постељу) коју је све до своје смрти (... година) неговала тужила. Приходима од заједничког рада управљао је тужени. Стечена средства у ванбрачној заједници улагана су у грађевинске радове на кући изградњи додатног стамбеног простора и помоћних објеката (ближе описано у налазу вештака). На основу грађевинског вештачења првостепени суд је утврдио да је укупна вредност старе купљене куће, нове започете куће, помоћних објеката и радова на надоградњи и адаптацији 3.068.039,38 динара, па имајући у виду једнак допринос странака досуђује тужили 50% противвредности у новцу (првостепени суд је одбио примарни захтев за утврђење права својине, а усвојио евентуални).

На првостепену пресуду тужила није изјавила жалбу али је то учинио тужени.

Другостепени суд прихвата утврђено чињенично стање од стране првостепеног суда сматрајући да су доприноси странака у стицању имовине (куповина, градња, доградња и адаптација) једнаки али одбија и евентуални тужбени захтев сматрајући да Породични закон не признаје стицаоцима заједничке својине право на деобу у новцу (исплата сувласничког дела) у случају судског спора (осим ако странке не постигну поравнање пре или за време трајања парнице). Жалбени суд на основу тумачење правила садржаног у чл. 177, 178. и 180. став 2. Породичног закона у вези члана 191. став 2. истог закона извлачи закључак да се у судском поступку поводом утврђења сувласничких удела (претварања заједничке сусвојине у сусвојину) не може досудити накнада у новцу. Она није могућа ни по правилима о деоби заједничке ствари или имовине из Закона о ванпарничном поступку који не познаје могућност обавезивања једног сувласника на исплату вредности сувласничког удела другом сувласнику. Сматра да облигационо правни захтев може бити основан само у ситуацији када је радом једног супружника увећана вредност имовине другог супружника односно када је један од супружника у мањој мери допринео стицању ствари а не и када су њихови доприноси једнаки односно када је

радом оба супружника створена нова ствар. Како је о главном (стварноправном) захтеву правноснажно одлучено тако што је одбијен, то апелациони суд није могао испитивати првостепену пресуду у погледу стварноправног захтева, па имајући у виду да тужиља нема право на деобу заједничке ствари исплатом у новцу, то и евентуални тужбени захтев одбија као неоснован.

На правилно утврђено чињенично стање неправилно је примењено материјално право када је првостепена пресуда преиначена и када је евентуални тужбени захтев (облигационе природе) одбијен као неоснован.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да су странке заједничким радом стекле стару кућу, започели изградњу нове и обавили више радова на адаптацији, доградњи и побољшању услова становања, да је тужиља у вишегодишњем трајању водила бригу о деци и домаћим пословима; да у овој парници тужени није начелно оспоравао исплату евентуалног сувласничког дела у новцу (оспоравао је право сусвојине сматрајући да је стара кућа купљена његовом посебном имовином – зајмом од брата).

Аргументација другостепеног суда да Породични закон признаје стицаоцима право на новчано потраживање само када се ради о увећању имовине или сувласничком обиму мањег значаја је тачна.

Али, у конкретном случају постоји не само стицање нове ствари по основу уговора о продаји, већ улагање рада и средстава у побољшању квалитета купљеног стамбеног објекта, започињање изградње новог, изградња помоћних објеката и више радова којим се побољшава укупни квалитет објекта. Дакле, из утврђеног чињеничног стања произилази да постоји комбинација стицања нове ствари са повећањем вредности кроз новчана улагања (што Породични закон изричито не регулише), па имајући у виду да тужени начелно у одговору на тужбу а и касније у току поступка није оспоравао могућност истицања евентуалног захтева (облигационо-правног) и да је деоба кроз исплату споразумом странака допуштена и по самом Породичном закону, да је закон изричито не искључује и када је у питању стицање својине заједничким радом и средствима, по схватању Врховног касационог суда није супротно правилима из цитираних закона да се једном супружнику призна право на потраживање.

Тачно је да Закон о ванпарничном поступку као и ранији Закон о извршењу и обезбеђењу (Закон о извршном поступку) познају у основи два начина деобе сувласништва односно заједничке имовине и то физичку и цивилну деобу, али у судској пракси је била присутна и деоба уз исплату или доплату као комбинација два основна начина што није супротно праву, нарочито у ситуацији када физичка деоба није могућа.

Имајући у виду да су нижестепени судови поуздано утврдили да су супружници (странке у овој парници) заједничким радом и средствима допринели

стицању заједничке имовине и да тужени није оспорио тужиљи у основи право на новчано потраживање (оспоравани су удели) да је саслушан као странка признао чињеницу заједничког рада у породичној заједници, Врховни касациони суд сматра да тужиља има право на $\frac{1}{2}$ противвредности стечених ствари. У супротном било би повређено право на имовину из Протокола 1 Европске конвенције о људским правима.

На основу члана 407. став 1. ранијег ЗПП одучено је као у ставу првом изреке.

Тужиља је успела у спору па су јој на основу чл. 149. и 150. ЗПП и важећој адвокатској тарифи признати трошкови првостепеног поступка у висини (која је раније образложена) тужиља у ревизији није истакла захтев ради накнаде трошкова ревизијског поступка и ти трошкови јој нису признати.

На основу члана 161. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа
судија
Предраг Трифуновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић